کورتەباسێک

لە ژیانی پێشەوای فەرموودە ناسی سەردەم

(الشيخ محمد ناصرالدين الالباني)

ڕەحمەتی خوای لێ بێت

کۆکردنەوەو ئامادەکردنی

م .صلاح الدين عبدالكريم

ماڵپەڕی ئیمان وەن

www.iman1.com

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على نبينا محمد وعلى آله وصـــحبه أجمعين، وبعد:

تەماشای ئەو ڕووداوانەمان کرد کە ڕووی تێ کردووە لە ژیانیدا لـەکاتی سەرقاڵ بوونی بۆ بانگەواز کردن بۆ ڕێگای سـەلەف بینیمـان وێنەیەکـە نزیکە دووبارە بێت لـەو ڕووداوانـەی کـە هاتۆتـە ڕێـی کـاروانی پێـشینە چاکەکان لە ئەهلی حەدیس‌و فەرموودەناسان.

ویستمان وەسفی جیهادو بەرگری کردنی لە سـوننەت‌و تێکۆشـانی لـە پێناوی سوننەتداو دوورکەوتنـەوەی لـە سـەرقاڵیەکانی دونیـادا بکـەین، بــەڵام پێنوســەکان ووشــك بــوون و ووشــەکان دەستەوەســتان بــوون‌و دەســتەواژەکانیش ڕاوەســتان، وە هــیچ شــتێکی ترمــان نــیـە تــەنها ئەوەندە نەبێت بڵێین: (إنا لله وإنا إليه راجعون) **وە ئێمە بە کـۆچ کردنـی تۆ ئەی زانای فەرمودەناس(شێخی ئەلبانی) دڵ تەنگ‌و خەفەت بارین.**

خۆشەویستانمان..... لێرەدا مەبەستمان گرنگی دان نییە بە ژیانی ئـەم کەڵە پیاوەو گشتێتی ژیانی، چونکە بۆ ئەم مەبەستە چەندەها دانـراوی گەورە بەشی ناکات، بەڵکو بۆ ئەوەی هەوڵ‌و کۆشش دروست بکـات لـە

نەفسەكاندا لەسەر وازهێنان لە دانیشتن و گەیشتن بە كاروانی پێشەوایانی گەورە.

ژیان و سەرگوزشتەی:

ناوی ناصرالدین كوڕی نوح كوڕی نەجاتی ئەلبانییە، خۆی ناوی محمدی بۆ زیاد كردووە، چونكە ناصرالدین ناوی پاك كردنەوەو پێدا هەڵدانی تێدایە، لە شاری(اشقودرة) لە ئەلبانیا لە ساڵی 1332ك بەرامبەر 1914ز لە دایك بووە.

خۆی و خێزانەكەی لە ئەلبانیا كۆچیان كرد ئەو كاتە تەمەنی نۆ ساڵ بوو، وە لە دیمەشقی پایتەختی سوریا نیشتەجێ بوو، پاشان گواستێوە لە نێوان بەیروت و ئیمارات و مەدینەی منەوەرەوە هەتا نیشتەجێ بوو لە عەممانی پایتەخی ئوردن هەتا تێیدا كۆچی دوای كرد.

گەڕانی بەدوای زانستی شەرعیدا: واز لە شێخ دێنین (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) كە خۆی سەرەتای ژیانی گەڕانی بەدوای زانستی شەرعیدا بۆمان بگێڕێتەوە.

شێخ دەفەرمێت: یەكەم جار ئەو كتێبە عەرەبیانەی كە سەرقاڵی خوێندنەوەیان بووم بریتی بوو لە چیرۆكە عەرەبییەكان وەكو: زاهیرو

عەنتــەرەو پاشـا سـەیفو ئـەم جۆرانـە.... پاشـان چـیرۆکە پۆلیـسیە وەرگێڕاوەکان وەکـو: ئارسـین لـوبین وجگـە لـەم، پاشـان بـەرەو شـتی مێـژوویی ڕۆیـشتم، ڕۆژێکیـان لـەناو یـەکێك لـەو کتابـە دانراوانـە لای فرۆشیارەکانی بەشێکی گۆڤاری(المنار)م بـینی و کـڕیم، وە چـاوم کـەوت بە لێکۆڵینەوەیەك بـە پێنوسـی مامۆسـتا (رشـــيد رضـــا) کـە وەسـفی پەرتوکی(الأحياء)ی ئیمامی غـەزالی دەکـات، وە ئامـاژە بـۆ چـاکەکانیو ڕەخنە لێگیراوەکـانی دەکـات، وە منـیش یەکـەم جـار بـوو ڕووبـەڕووی وەکو ئەم ڕەخنە زانیارییە ببمەوە ئەمیش ڕامی کێشا بـۆ خوێندنـەوەی هەموو بەشەکە، پاشان ڕۆیشتم سەرەنجی بابەتی(الأحياء)م داو شـوێنی کەوتم لەناو کتابەکە خۆی (الأحياء) وە لـەو چـاپەی کـە خـۆی(الحـــافظ العراقي) تەخریجی کردووە وە خۆم بینیەوە هـەوڵم دەدا بـۆ ئـەوەی بـە کرێ وەری بگرم، چونکە پارەی نرخەکەیم نەبوو تا بیکڕم، پاشان ڕووم کردە خوێندنەوەی کتابەکە وە ئەو تەخریجە ووردە ئارەزووی ڕاکێشام هەتا لەبەریم گرتەوە یان کورتم کـردەوە، بـەم شـێوەیە کۆششم کـردو هەوڵم دا تاوەکو ڕێگایەکی باشم بۆ دامەزرا کە یارمـەتی دام بـۆ جـێگیر کردنی ئەو زانیاریانە، وە وادەبینم کە ئەم هـەوڵ وکۆششەی کـە کـردم بـۆ ئـــەم خوێندنەوەیـــە هـــانمی داو بـــەردەوامی لـــەو ڕێگایـــەدا لـــەلا

خۆشەویست کردم، چونکە خۆم دەبینییەوە پشتم دەبەست بە جۆرەها دانـراوی زمانـەوانیو ڕەوانبێـژیو دەرخـستنی فـەرموودەی نادیـار بـۆ تێگەیشتن لە دەقەکەی لەگـەڵ تـەخریج کردنەکـەی، وە بەرهـەمی ئـەو لەبەر گرتنەوەو کورت کردنەوەیە چـوار بـەش بـوو لـە سـێ بەرگدا کـە ژمارەی لاپەڕەکانی دەگەیشتە دوو هـەزارو دوانـزە(2012) لاپـەڕە لـە دوو جـۆری جیـاوازدا لەخەتـدا: یـەکێکیان: خـەتێکی ئاسـاییو ئـەوەی تریان خەتێکی ووردکـار کـە زیـادەی نوسـیبوو لـە خـوارەوەی تەفـسیر یاخود هەستی بە شتێك بکردایە، وە شتێکی تـریش زیـادو کـەم لەگـەڵ ئەمەدا ئەویش ئەوەیە کە شێخ لەو کاتەدا بیست ساڵی لە تەمەن تـەواو نەکرد بوو.

دوو بەخششو دوو چاکە:

دەربارەی ئەم ئاماژانە شێخ دەفەرمێت: (بەخششەکانی خوای گـەورە زۆرە لەسەرم کە ناتوانم بیانژمێرم، بەڵام لەوانەیە لە هـەموویان گـرنگتر دوویان بێت: کۆچ کردنی باوکم بۆ شام پاشـان فێربـوونم بـۆ ئیـشەکەی خۆی سەعات چاککردن) .

یەکـەمیان: فێربـوونی زمـانی عـەرەبی بـۆ ئاسـان کـردم کـە ئەگـەر لـە ئەلبانیا بماینایەتەوە چاوەڕوانم ناکرد کە یەك پیتی عەرەبی فێـربم، وە

هـيچ ڕێگايـەك نييـە بـۆ تێگەيـشتن لـە قورئـانی خـوای گـەورەو فەرموودەكانی پێغەمبەر ﷺ جگە لە ڕێگای زمانی عەرەبی.

وە دووەميان: كاتێكی بـەتاڵی بـۆ دەهێشتمەوە كـە بەگـەڕان بـە دوای زانستی شەرعی پڕم دەكردەوە، وە هـەلی بـۆم ڕەخـساند بـۆ بـەردەوام چونم بۆ كتێبخانەی(الظاهرية)، جگە لەوەيش چەند كاتژمێرێك لە هەموو ڕۆژێكدا، وە ئەگـەر مـن بـەردەوام بوومايـە لـە پيشەی بازرگـانی كـەوا يەكەمجار هەوڵم دەدا خۆم ڕابهێنم لەسەری ئەوا هەموو كاتەكـەم لـەوێ بەسەر دەبردو ڕێگای زانياريم لەسەر خۆم دادەخست كە دەبێت ئەوەی بە دوايدا بگەڕێت خۆی بۆ يەكلا بكاتەوە.

بەهێزی لەگەڕان بە دوای زانستی شەرعیدا:

لێرەدا دوو ڕووداو باس دەكەين.

يەكەميان: توشی چاوئێشە بوو لە ڕۆژگارەكانی سـەرەتايدا لەشـام، وە پزيـشك داوای لێكـرد كـە مانگێـك بمێنێتـەوە ئيـشی سـەعات چـاككردن نەكاتو هيـچيش نەخوێنێتـەوە، چـەند ڕۆژێـك مايـەوە پاشـان تووشـی بێـزاری بـوو داوای لـە يـەكێك لـە برايـانی كـرد كـە لـە پەرتوكخانەی(الظاهرية) لە ديمەشـق پـەرتوكی(ذم الملاهي)(ابن ابي الدنيا) بۆ كـۆپی بكـات، ئـەويش بـۆی كـۆپی كـرد هـەتا گەيـشتە شـوێنێك كـە

پەڕەیەكی لێ بزر ببوو كە مانای قسەكەی دەبچڕاند، كاتێك ئەم هەواڵەی بە شێخ گەیاند داوای لێكرد كە بەردەوام بێت لە كۆپی كردنی پەرتوكەكە وەكاتێك كە هەمووی بۆ كۆپی كردو ماوەی چارەسەر كردنەكەیش تەواو بوو شێخ خۆی ڕۆیشت بەدوای ئەو پەڕە فەوتاوە دەگەڕا لە پەڕتوكخانەی (الظاهرية)، بەردەام شێخ بەدوای ئەو پەڕە فەوتاوەدا دەگەڕا بەڵام نەیدۆزیەوە، بەڵام لەو كاتەدا ئەو فەرموودانەی دەنوسییەوە كە ڕادەوەستا لەسەری و پێی دەگەیشت تا زیاتر لە چل(40) بەرگی بەدەستی خۆی نوسییەوە، وە لەم كاتەدا ژمارەی دەست نووسەكان دە هەزار(10000) دەست نووس بوو.

دووەمیان: هەوڵو كۆشش و بەهێزی لای شێخ گەیشتە ڕادەیەك كە خواردنو خواردنەوەی لە بیر دەكرد، وە دەهات بۆ پەرتوكخانەی(الظاهرية) لە پێش فەرمانبەرانی وە دەردەچوو لە پاش ئەوان، وە كەسو كاری خواردنی بەیانیان بۆ دەهێنا ئەو سەرقاڵی خوێندنەوە بوو، بەم شێوەیە دەمایەوە تا كاتی خواردنی نیوەڕۆ، پاشان خواردنی بەیانیان دەبردەوەو خواردنی نیوەڕۆیان بۆ دەهێنا بەم شێوەیە تا خواردنی ئێوارەیان بۆ دەهێنا(بە بێ ئەوەی لە هیچیان بخوات)، وە ئەگەر لە لێكۆڵینەوە ماندوو ببوایەو نەیتوانیایە دەستی

دەكرد بە خوێندنـەوە، وە ئەگـەر نەیتوانیایـە بخوێنێتـەوە ئـەوا بۆیـان دەخوێندەوە، وە هەر كەسێك ئەگـەر هـەوڵو كۆشـشی شـێخو گـورجو گۆڵیو زیرەكی ببینیایە لە پـێش نەخۆشـیەكـەو دوای نەخۆشـیەكـە جیاوازی نەدەكرد لە سەرەتای ژیانیو كۆتایی.

گەڕانەوەی بۆ حەق:

وە گەڕانەوەی بۆ حەق شتێكی زانراوە لە شێخەوە وە بەمە ناسرا بوو، وە چەندەها فەرموودە هەیە كە تەصحیحی كـردووەو بـەهۆی ئەمـەوە بڵاو بۆتەوە لە هەموو شـوێنێكدا، وە كـاتێكیش بـۆی دەركـەوتووە كـە لاوازە لـە هەنـدێك لـە قوتابیانییـەوە لێـی گەڕاوەتـەوە بـە انـصافەوە، نمونەی ئەمە فەرموودەی دوعای چوونە ناوماڵەوە:

(اللهم إني أسالك خير المولج وخير المخرج) كە تەصحیحی كردووە پاشـان لێی گەڕایەوە.

بەگەورە زانینی بۆ بیرو باوەڕی سەلەف و بەرنامەكەیان:

شێخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) ڕێگایـەكی زۆری گرتۆتـە بـەر بـۆ ڕوون كردنەوەی بیروباوەڕی پێشینە چاكەكان وبەرگری كردن لێی، ئەوە بـوو (مختصر العلو)ی ئیمامی(الذهبي) بـۆ خـەڵكی تـەخریج كـردوو لەناویـشیدا ئەو پێشەكیە بەسودەی بۆ نووسـی لـە ڕوونكردنـەوەی بیروبـاروەڕی

پێشینەکانی ئەم ئوممەتەو ڕوونکردنەوەی لە ڕێی دەرچوونی دوژمنانیانو گومڕاییان، وە پەرتووکەکەی (تحذير الساجد من اتخاذ القبور مساجد)ی دەرکرد کە ئاگاداری زۆر لە کردەوەی هاوبەش بڕیاردەرانی کردووە کە هاتۆتە ناو موسڵمانان لە دروست کردنی خانوو لەسەر گۆڕو پاڕانەوە لە پیاو چاکانو مردووانو قوربانی کردن ونەزر کردن لەسەریان.

وە دەربارەی بەرنامەی سەلەف و تێگەیشتنیان بۆ قورئانو سوننەت شێخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) لە گەورەترین کەس بوو بۆ دەست گرتن پێوەی و بانگەواز کردن بۆی لە پەرتووكو کاسێتەکانی، وە ئەم ئایەتەی قورئانی پیرۆزی کرد بوو بە دروشم بۆ خۆی کە خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءتْ مَصِيراً﴾

[النساء: 115].

واتە: هەرکەسێك سەرپێچی فەرمانی پێغەمبەر ﷺ بکاتو دژایەتی بکات پاش ئەوەی کە دینی بۆ ڕوونو ئاشکرا بۆتەوەو شوێنی ڕێگای جگە لە باوەڕداران (سلف) بکەوێت، ئەوا دەیگەیەنین بە کافرانو

گومڕایانو دەیکەینە دۆزەخەوەو سزای سەختی دەدەین کە دۆزەخیش خراپترین سەرەنجامە کە خەڵکی بۆی بڕوات.

پەرتووکێو دانراوەکانی:

زۆرنو بەسوودن سوپاس بۆ خوای گەورە، نەزانراوە شتێکی دووبارەی هەبێت یاخود لێکۆڵەرو توێژەر بتوانێت واز لەو زانیاریانەی ناو پەرتوکەکانی بهێنێت، وە ژمارەی ئەو پەرتووکانەی کە چاپ کراون نزیکەی چل(40) پەرتووکە لە نێوان تحقیقو دانراودا، وە بەناوبانگترین پەرتووکەکانی (سلسلة الأحاديث الصحيحة وسلسلة الأحاديث الضعيفة).

* وە زیاتر لەدوو سەد(220) پەرتوکی لە دوای خۆی جێ هێشتووە کە تەنها(معجم الحديث النبوي) چل(40) بەرگە، وە(مجموع فتاوى الشيخ الألباني ومحاضراته) کە نزیکەی سی(30) بەرگە.

چالاکی لە بانگەواز کردنو سەردانی:

شێخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) تەنها بە بانگەواز کردنو نوسینەوە ڕانەدەوەستا بەڵکو دەرچوون بۆ لای خەڵکو بانگەواز کردنیانو سەردانی کردنیان لە وڵاتو شارو گوندەکانیان زیادی کرد، لە کاتێدا لە شام بوو دەچوو بۆ حەلەبو حەماتو ادلبو جگە لەمانە، شێخ

هەموو هەفتەیەك دەچوو بۆ لایان بە پاسكیل كە ماوەی نێوان دیمەشق بۆ لای ئەوان چلو پێنج(45) كیلۆمەتر بوو.

وە شێخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) بۆ بانگەواز كردن بۆ لای خوای گەورە چووە بۆ ئیسپانیاو ئەڵمانیا وبەریتانیا ومیسر ومەغریب كۆیتو ئیمارات و قەتەرو هەموو ناوچەكانی سعودیە گەڕاوە، وە لە ئوردونیشدا بە هەمان شێوە بوو، وەسێ ساڵ لە الجامعة الإسلامية بالمدينــة المنــورة دەرسی وتۆتەوە، وە هەڵبژێردراوە بە ئەندامی ئەنجومەنی باڵای ئەو زانكۆیە، وەلە ساڵی 1419ك/ 1999ز خەلاتی مەلیك فەیصەڵی جیهانی بۆ توێژینەوەی ئیسلامی پێ دراوە وەكو ڕێزلێنانێك لە كۆششەكانی لە خزمەت كردنی فەرموودە وسوننەت.

پێ ناخۆش بوونی بۆ مەدح كردنی: شێخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) پێی خۆش نەبوو كەس مەدحی بكات بە تایبەتی بەرەو ڕووی خۆی، وە هەموو كتابەكانی لە پێش ناوی خۆیدا شێخی پێوە نییە، جارێكیان(ابراهيم شقرة) لە پێش چاوی خۆی مەدحی كرد دەستی كرد بە گریان، وە جارێكی تر یەكێكی تر مەدحی كرد دەستی كرد بە گریانو قەدەغەی كرد مەدحی بكات، وە جارێكیان چەند برایەك لە بەنگلادش لە ئەهلی حەدیث هاتن بۆ لایو ووتیان ژمارەمان نزیكەی

چوار ملیۆنەو پێمان خۆشە شێخ سەردانمان بکاتو یاریگەیەکمان ئامادە کردووە جێگای زۆرێکمان دەبێتەوە بۆ گەیشتن پێیو گوێ گرتن لێی، بەڵام شیخ بانگ کردنەکە ڕەت کردەوە!! پێیان ووت: شێخ تەنها یەك هەفتەیەکە، دیسان ڕەتی کردەوە، پاشان ماوەکەیان کەم کردەوە بۆ سێ ڕۆژ، دیسان ڕەتی کردەوە، پاشان کەمیان کردەوە بۆ یەك ڕۆژ، دیسان شێخ ڕەتی کردەوە، پاشان لە کۆتاییدا ووتیان: شێخ تەنها یەك ووتارمان بۆ بدەو پاشان هەر بەو فڕۆکەیەی کە پێی دێیت هەر بەهەمان فڕۆکە بگەڕێرەوە، دیسان شێخ ڕەتی کردەوە، ئەوانیش ڕۆیشتنو زۆر سەیریان هات لە ڕەتکردنەوەی شێخ، پاشان پرسیار کرا لە شێخ هۆی ڕەت کردنەوەت چی بوو؟! وەڵامی دایەوەو فەرمووی: ئایا گوێت لێ نەبوو چی ووت؟ ئایا گوێت لێ نەبوو ووتی: چوار ملیۆنن؟ بیخەرە پێش چاوی خۆت من ووتار بۆ ئەم ژمارەیە بدەم ئایا ئەمین بم لە نەفسی خۆم کە تووشی ڕیا نابم؟!!).

وە ئەمە وانەیەکی زۆر گەورە بوو لە شێخەوە بۆ قوتابیانیو بۆ هەموو خەڵکی لە خۆ دوورخستنەوە لەو شوێنانەی کە مرۆڤ بە هیلاك دەبەن.

گریانی:

شیخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دڵی ناسك بوو، فرمێسكی زۆر بوو، خێرا دەگریاو خۆی بۆ ناگیرا، بۆ نمونە: ئافرەتێكی جەزائیری بۆی گێڕابوەوە كە لە خەویدا بینیوێتی شێخ پرسیاری ئەو ڕێگەیەی كردووە كە پێغەمبەر ﷺ گرتویەتییە بەر، نیشانی دراوەو ئەویش بە شوێن هەنگاوەكانی پێغەمبەردا ﷺ دەڕۆیشتو هەڵەی ناكرد، شێخ دەستی كرد بە گریان0

وە یەكێك لە برایان بۆی باس كردبوو كەوا پێغەمبەری ﷺ لە خەودا بینی بوو پرسیاری لێ كردبوو كە ئەگەر شتێكی لە فەرمووده لێ ئالۆز بوو پرسیار لە كێ بكات؟ پێغەمبەر ﷺ فەرموو بووی: لە(محمد ناصرالدين الألباني) بپرسە، نزیك نەبوو پیاوەكە قسەكەی تەواو بكات شێخ دەستی كرد بە گریانو گریانێكی گەورە گریاو ئەم ووتەیەی دووبارە دەكردەوە: (اللهم اجعلني خيراً مما يظنون، واغفر لي ما لا يعلمون).

واتە: خوایە باشترم بكەی لەو گومانانەی كەوا خەڵكی پێمی دەبەن، وە لێم خۆش بیت لەو تاوانانەی كە ئەوان نایزانن.

خێزانەكان و منداڵەكانی:

شێخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) چوار ژنی هێناوە لە یەکەمیان: عبدالرحمن و عبداللطيف وعبدالرزاق ی لێی بووە، وە لە دووەمیان: عبدالمصور وعبدالمهيمن ومحمد وعبدالأعلى وأنيسة وآسية وسلامة وحسانة وسكينة ی لێ بووە، لە سێیەمیان: هبة الله ی لێ بووە، وە لە چوارەمیان کە(ام الفضل) ە وەتا لە ژیاندا ما لەگەڵیدا بوو هیچی لێ نەبوو.

وەسفی کردنی زانایان بۆی:

زانایانی سەر زەوی لەم سەردەمەدا شایەتیان بۆی داوە بەوەی کە شێخ ناصرالدين الألباني هەڵگری ئاڵای سوننەتەو سەروەری زانایانە، شێخ (ابن باز) (ڕەحمەتی خوای گەورەی لێ بێت) دەربارەی دەفەرمێت: لە ژێر ئاسماندا نەمزانیوە کەسێکی تر زانا بە فەرموودە هەبێت لەم سەردەمەدا وەکو زانای پایە بەرز محمد ناصرالدين الألباني0

هەروەها دەفەرمێت: شێخ ئەلبانی لای ئێمە ناسراوە بە چاکی عەقیدە[1] و ژیاننامە و پیشتیوانی کردنی بۆ مەزهەبی سەلەفی صاڵەح و پەیڕەو کردنی.

---

(1) جێگای سەرسوڕمانە ئەم هەموو زانا گەورە پایەبەرزانە شایەتی بۆ شێخ ئەلبانی دەدەن و وەسفی دەکەن کەچی کەسانێکی حیزبی هەن بۆ هەڵخەڵەتاندنی گەنجان بانگەشەی ئەوە دەکەن کە ئەوانیش شوێن کەوتوی ئەم زانایانەن، بەڵام لەهەمان کاتدا تانەو تەشەر لە شێخ ئەلبانی دەدەن وپەرتوکی ئەو کەسە نەزانانە بڵاو دەکەنەوە کە بە شێخ ئەلبانی دەڵێن مورجیئەیە!! ئایا ئەگەر شێخ ئەلبانی مورجیئە بێت ئەم کەڵە زانایانە بەم شێوازە وەسفی دەکەن؟؟!! لەکاتێکدا ئەگەر لە بابەتێکی فیقهیدا

شێخ (محمد بن صالح العثيمين) (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) وەسفی کردوەو دەفەرمێت: ئەم پیاوە شارەزایە لە فەرموودەداو تێڕوانینێکی فراوانی هەیەو قەناعەت کردنی بەهێزە، وە زۆر سورە لەسەر کارکردن بە سوننەت ودژایەتی کردنی بیدعە ئیتر لە بیروباوەڕدا بێت یان لە کارکردندا.

شێخ (حمود التويجري) (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەفەرمێت: الألباني نیشانەیە لەسەر سوننەت وە تانەو تەشەردان لێی یارمەتی دانە بۆ تانەو تەشەردان لە سوننەت.

شێخ(محب الدين الخطيب) (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەفەرمێت: الألباني لەبانگخوازانی سوننەتە کەژیانی تەرخان کرد بۆ کارکردن بۆ زیندووکردنەوەی سوننەت.

شێخ(مقبل بن هادي الوادعي) (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەفەرمێت: پرسیار لەمن ناکرێت دەربارەی ئەو، بەڵکو پرسیار لەو دەکرێت دەربارەی من، پاشان دەفەرمێت: ئەوەی کە باوەڕم پێیەتی ودینداری پێ دەکەم بۆ خوا ئەوەیە کە شێخ محمد ناصرالدين الألباني خوا

بۆچونیان لێك جیاواز بێت بە ئەدەبەوە باسیان کردووە، ئەی ئەگەر لە عەقیدەدا پێچەوانەی ئەوان وئەهلی سوننە بوایە چۆن باسیان ناکرد ودەیان شاردەوە وخۆیان گوناه بار دەکرد بۆ قیامەت؟! با ئەو کەسانە لە خوا بترسن وچی دی خۆیان وخەڵکی تریش فریو نەدەن وهەڵنەخەڵەتێنن.

بیپارێزێت یەکێکە لە نوێ کەرەوەکانی دین، وە ئەم فەرموودەیەی پێغەمبەر ﷺ دەیگرێتەوە کە دەفەرمێت:

(إن الله يبعث لهذه الأمة على رأس كل مئة سنة من يجدِّد لها أمر دينها)[2].

واتە: خوای گەورە هەموو سەد ساڵ جارێك یەكێك دەنێرێت تا كاروباری دینەكەی بۆ ئەم ئوممەتە نوێ بكاتەوە.

د. محمد بن لطفي الصباغ **دەفەرمێت: شێخ ئەلبانی گەورەترین فەرمووددەناسە لەم سەردەمەدا.**

شێخ عبدالله بن عبدالرحمن البسام **مامۆستا لە** المسجد الحرام **وئەندامی دەستەی گەورە زانایان دەفەرمێت: ئەمڕۆ ئەو لە پێشەوایانی ئەم سەردەمەیە، گیان وماڵ وكۆششی تەرخان كردووە بۆ خزمەت كردنی سوننەت.**

وەچەندەها زانای تر وەسفی شێخ ئەلبانیان كردووە كە لێرەدا بواری باس كردنی نییە تەنها ناوی هەندێكیان دەهێنین، لەوانە: الشيخ محمد بن إبراهيم آل الشيخ مفتي المملكة العربية السعودية سابقاً ، واللجة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء بالمملكة العربية السعودية، وسماحة الشيخ عبدالعزيز آل الشيخ مفتي المملكة العربية السعودية، والمحدث العلامة حماد الإنصاري، والمحدث الهندي عبدالصمد شرف الدين، والمحدث محمد علي آدم الأثيوبي،

---

(2) (سلسلة الأحاديث الصحيحة: 599، صحيح الجامع الصغير: 1874، وصحيح سنن أبي داود: 4291).

والمحدث عبدالمحسن العباد البدر، والشيخ العلامة أحمد بن يحيى النجمي، ومعالي الشيخ صالح بن عبدالعزيز آل الشيخ، والشيخ عبدالله بن سليمان المنيع رئيس محكمة التمييز بمكة وعضو هيئة كبار العلماء............

ووردبینی لە پەیوەست بوون بە مەوعیدەوە:

ابو إسلام صالح طه -كە یەكێكە لە قوتابییە نزیكەكانی شێخ- دەفەرمێت: شێخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) پەروەردەی دەكردین لە وردبینیو پەیوەست بوون بە مەوعیدەوە، بۆ نمونە ئەگەر دەعوەتم بكردایە یاخود لەگەڵیدا بڕۆیشتمایە بۆ دەعواتێك نە دوا دەكەوت نە زووتر دەڕۆیشت لە كاتی دیاری كراوی خۆی، وە دەیفەرموو ڕۆیشتن پێش كاتی خۆی وەك دواكەوتن وایە لە كاتەكە، چونكە دواكەوتن لە كاتەكە زیان بە خاوەن ماڵو میوانیش دەگەیەنێت، وە زوو ڕۆیشتن خاوەن ماڵ دەشڵەژێنێت، جارێكیان دەعوەتم كرد لە كاتژمێر یەكی نیوەڕۆ ئەویش بە ئۆتۆمبیلەكەی پێش كاتژمێر یەك گەیشت بە (15) خولەك بەڵام لە ناو ئۆتۆمبیلەكەی مابووەوو دانەبەزی بوو تا كاتی دیاری كراو، وە منیش نەمزانی كە شێخ چاوەڕێ دەكات بەڵام ئەوانەی كە لەگەڵید بوون بۆیان باس كردم، وە دواتر كە پرسیارم لە شێخ كرد فەرمووی: چونكە لەوانەیە تۆ پێش كاتی دیاری كراو سەرقاڵ بیت بە خۆ ئامادە كردن بۆ پێشوازی لە میوانەكان، ئەگەر ئێمە بهاتینایە پێش

کاتی دیاری کراو سەرقاڵمان دەکردیت لە کارەکەتدا، ڕەحمەتی خوا لـە شێخ بێت چەندە ووردەکار بووە لـە کارەکانیـدا وە چـەند سـوور بـووە لەسەر کارکردن بە سوننەتی پێغەمبەرﷺ.

وە ئەگە شێخ دەعوات بکرایە کەسی لەگەڵ خۆی نابرد تا ڕوخسەتی لە خاوەن ماڵ وەرنەگرتایە، وە جارێکیـان دەعـوەتم کـرد پـێم ووت: ئـەی زانامان بۆ خواردنی نیوەڕۆ لە ماڵی ئێمـە دەعـوەتن، وە مـن مەبەسـتم خۆیو خێزانەکـەی (أم الفضل) بـوو، لـە ڕۆژی داهـاتوودا بەتـەنها خـۆی هات، منیش ووتم ئەی (أم الفـــضل) کـوا؟ ئـەویش فـەرمووی: تـۆ پێـت نەووتم کەلەگەڵ خۆم بیهێنم وە ئێمەش پەیوەستین بـە ووردەکـاری لـە قسە کردندن.

سوور بوونی لەسەر کاتو قۆستنەوەی:

ابو إسلام دەفەرمێت: شێخ (ڕەحمەتی خوای لـێ بێـت) کـاتی بـە فـیڕۆ نـاداو سـوودی لێ وەردەگـرت، ئێمـە ئەگـەر بـچووینایە بـۆ لای لــە کتێبخانەکـەی سـەری بـەرز نـاکردەوە لــە پـەرتووك خوێندنـەوە تـا نەچـــووینایەتە ژوورەوەو ســەلاممان لێ نەکردایـــە، ئـــەویش وەڵامـــی ســـەلامەکەی دەداینـــەوەو تەوقـــەی لەگـــەڵمان دەکـــردو بـــەخێرهاتنی دەکـردین، پاشـان داوای لـێ دەکـردین ئـەو پرسـیارانەی کـە هەمانـە

ئاراستەی بکەین‌و ئـەویش وەڵامـی دەداینـەوە، وە کـە پرسـیارەکانمان تەواو بوایەو بڕۆیشتینایا دەستی دەکردەوە بە پەرتووك خوێندنەوە.

کارکردنی بە زانیاری:

ابو إسلام دەفەرمێت: زانامان (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) فێری دەکردین کە کار بە زانست بکەین وە خۆی بەم شێوەیە بوو، بۆ نموونە لـە پـاش تەمەنی هەشتا ساڵی شێخ پارێزگـاری دەکـرد لەسـەر بـەڕۆژوو بـوونی ڕۆژانی دووشەممەو پێنج شەممە، لە کاتێکدا زۆرێـك لـە ئێمـە کـە گـەنج بووین پارێزگاریمان لێ ناکرد ئەمیش هانی دەداین کـە ئێمـەش بـەڕۆژوو بین.

سووربوونی لەسەر تێگەیشتنی بۆ قورئان‌و سوننەت بە تێگەیشتنی پێشینە چاکەکانی ئوممەت:

ابـو اسـلام دەفـەرمێت: شـێخ هەمیـشە دەیفـەرموو: زۆرن ئەوانـەی بانگەشەی ئەوە دەکەن کە دەسـت گرتـوون بـە قورئـان‌و سـوننەتەوە، بەڵام لە قورئان‌و سوننەت تێ ناگەن بە تێگەیشتنی پێشینە چاکەکانی ئوممەت، ئەو کەسەی سەرفرازی دەوێت لە دونیاو دواڕۆژداو ڕاسـتگۆیە لەوەی دەڵێت: (من لەسەر بەرنامەی هاوەڵانم) ئەو کەسەیە کـە دەسـت

دەگـرێ بــە قورئــانو ســوننەت بــە تێگەیــشتنی پێــشینە چــاکەکانی ئوممەت.

لە دوا وەسێتی کە وەسێتی شێخ بۆ فێرخوازانی زانستی شەرعی بوو لە پــێش کۆچــی دوایــی کردنــی کــە فــەرمووی: ئامۆژگاریتــان دەکــەم بــە زانستی سوود بەخشو کرداری چاك، وە زانیاری سوودبەخش بریتــیـیـە لە قورئانو سوننەت بە تێگەیشتنی پێشینە چاکەکانی ئوممـەت، وە کردەوەی چاکیش ئەوەیە کە بۆ خوا بێتو لەسەر سوننەت بێت.

ئارام گرتنی لەسەر بانگەواز:

ابو إسلام دەفەرمێت: هەرکاتێك فیتنــەکان ســەخت بوونایــەو هیمـەت لاواز بوایە دەچوم بۆ لای شێخو لە لای دادەنیشتمو باسی ئـەوەم بـۆی دەکــرد کــە تووشــی بوومــە لــە لایــەن بیدعەچــیو خــاوەنی هــەواو ئارەزووەکانەوە، شێخیش بە هەموو ئاساییەکەوە ئامۆژگاری دەکـردمو دەیفەرموو: پەڵە هەورێکـە دەڕواتو نامێنێـت وە چـەند نمونەیـەکی لـە قورئانو سوننەت بۆ باس دەکـردین لەسـەر ئـارامگرتنو دامـەزراوی لـە کاتی فیتنەدا، ئێمەش کە لە لای شێخ دەردەچووین دڵمـان پـڕ بـوو لـە عەزیمەتو هێز لەسەر بانگەوز کردنو دامەزراوی لەسەر حەق.

خواپەرستی:

شێخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) زۆر سور بووە لەسەر خواپەرستی، بەردەوام لە زستان وهاویندا ڕۆژانی دووشەممە وپێنج شەممە بەڕۆژوو بووە، وە نوێژی سوننەتی زۆر بووە، کاتێك لە ڕۆژانی هەینی بچوایەتە مزگەوت بەردەوام نوێژی سوننەتی دەکرد دوو ڕکات دوو ڕکات تا ئەو کاتەی کە ئیمام دەچووە سەر مینبەر، وە ئەگەر بیتوانیایە هەموو ساڵێك حەج وعومرەی دەکرد، وەساڵی وا هەبووە دوو جار عەمرەی کردووە، وە زیاتر لە سی(30) حەجی کردووە.

نەخۆشی و مردنی:

شێخ (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) لە ماوەی کۆتایی ژیانیدا تووشی چەند نەخۆشییەکی ئازاراوی بوو کە بە هۆیەوە کێشی دابەزی تا لە ڕۆژی مردنیدا کێشی گەیشتە کەمتر لە(30) کیلۆ گرام، وە خوای گەورە ڕێزی لێ نا بە پاکی بیرو هۆشیو تێکەڵ نەبوونو تێك نەچوونی بیرو هۆشی وە میوانو سەردانی کارانی دەناسییەوە، وە زۆربەی کاتەکەی لەناو جێگادا بوو وە لەو کاتانەی توانای هەبوایە ئارامی ناگرت لە لێکۆڵینەوەو خوێندنەوە، وە ئەگەر ئەمەیشی نەتوانایە ئەوا فەرمانی دەکرد بە یەکێك لە کوڕەکانی یان ئەوانەی لە لای بونایە بەوەی کە پەرتووکێکی دەست نیشان کراوی بۆ ئامادە بکاتو بۆی بخوێنێتەوە،

وه له ڕۆژەكانی كۆتایی ژیانیدا زۆربـەی كـات ئاگـای لـە خـۆی نامـا بـە تایبەتی له شەوی پێش مردنەكەی هەتا ئەجەل پێی گەیشتو له شاری عەممان له ئوردن پێش خۆرئاوا بوونی ڕۆژی شـەممە كـه هەشـت ڕۆژی مابوو له مانگی جمادى الآخرة ساڵی 1420ك بەرامبـەر 1999/10/2ز وه خەڵكێكی زۆر هەر ئەو ئێوارەیە نوێـژیان لەسـەر كـرد كـه ژمارەیـان لـەپێنج هــەزار (5.000) كـەس زیـاتر بـوو هەرچـەندە شـێخ لەبـەر وەسێتەكەی خۆی خێرا به خاك سپێردراو خەڵكی ئاگادار نەبوو.

كـه ئەمـەیش تـەئویلی ئـەو خەوانـە بـوو كـه خـەڵكانێكی چـاك لەچـەند شـوێنو كـاتێكی جیـاوازدا بینیبویـان پـێش چـەند مانگێـك كـە: دوو ئەستێرەی گەوره لەبەرزی ئاسمانەوە ئاسۆیان پڕ كردبـوو لـه ڕوونـاكی له ناكاو یەكێكیان بەربووەوەو پاشان ئەوی تریش به دوایدا(كه شێخ ابن بازو پاشان شێخ ئەلبانی بوون).

هەر لەوێ به خاك سپێردرا.

خوایه لێی خۆش بیتو گۆڕەكەی بۆ فراوان و ڕوناك بكەیتەوە.

بەشێكێ له وەسێت نامەكەی

بسم الله الرحمن الرحيم

وەسـیّت دەكـەم بـۆ خێزانـەكانمو منداڵـەكانمو هاوڕێیـانمو هـەموو خۆشەویستانم كـە ئەگـەر هـەواڵی كۆچـی منیـان پـێ گەیشت داوای لێخۆش بوونو ڕەحمو بەزەیم بۆ بكەن لە خوای گەورە.

یەكەم: وە شیوەنم بۆ نەكەنو بە دەنگی بەرز بۆم نەگرین.

دووەم: پەلـە بكـەن لـە بـەخاك سـپاردنم وە خـزمو برایـانم ئاگـادار مەكەنەوە تـەنها ئەوەنـدە نـەبێت كـە بـۆ ئامـادە كـردنم نـەبێت، وە بـا دراوسـێو هـاوڕێی دڵسـۆزم(عـــزت خـــضر عبـــدالله) بمـشۆرێت وە هەركەسێكی تر كە ئەو هەڵی دەبژێرێت بۆ یارمەتی دانی بۆ ئەم كارە.

سێیەم: با لە نزیكترین گۆڕستان بەخاكم بسپێرن تاوەكو خەڵكی ناچار نەبن بە هەڵگرتنی جەنازەكەم بـۆ نـاو سـەیارەو خـەڵكیش ناچـار نـەبن بەسەیارە دوای جەنازەكەم بكـەون، وە لـە گۆڕسـتانێكی كۆنـدا بـەخاك بسپێردرێم گومان وا بێت كە دواتر هەڵنادرێتەوە.

وە وەسێت دەكەم بۆ ئەو كەسانەی كە ئامادەن با هەواڵ بـە كـەس لـە دەرەوەی وولات نەدەن لە منداڵەكانم سەرەڕای جگە لەوان ئیلا لە پاش بەخاك سپاردنم نەبێت تا سۆز زاڵ نـەبێتو ئیشی خـۆی بكـاتو ببێتـە هۆی دوا خستنی بەخاك سپاردنم.

وه وەسێت دەکەم پەرتوکخانەکەم ئەوەی چاپکراوەو ئەوەی کۆپی کراوەو ئەوەی دەست نووسە بە خەتی خۆم یان جگە لە خۆم بۆ پەرتوکخانەی زانکۆی ئیسلامی بێت لە (المدينة المنورة) چونکە یادگاری خۆشم هەیە لەوێ لە بانگەواز کردن بۆ قورئانو سوننەت بە تێگەیشتنی پێشینە چاکەکانی ئوممەت لەو کاتەی کە لەوێ مامۆستا بووم.

سەرچاوەكان:

1- الإمام الألباني، حياته، دعوته، جهوده في خدمة السنة، تأليف: محمد بيومي.

2- حياة الألباني وآثاره وثناء العلماء عليه، تأليف: محمد بن إبراهيم الشيباني.

3- الدر الثمين في ترجمة فقيه الأمة العلامة ابن عثيمين، جمع وإعداد: عصام عبد المنعم المري.

4- دور العلامة الألباني وتميزه في علم الحديث والدعوة السلفية، تأليف: إبراهيم خليل الهاشمي.

5- مع شيخنا ناصر السنة والدين في شهور حياته الأخيرة، بقلم: علي بن حسن بن علي الحلبي الأثري.

6- **شێخی ئەلبانی ژیان نامەو شوێنەوار وسەنای لەلای زانایان، ئامادە كردنی** أبو مسلم الأرياني.

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

ماڵپەڕی ئیمان وەن

www.iman1.com

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ نووێ بوونەوەی ئیمان

imanonekurd@yahoo.com